

הרצל בתקשורת

דוח תקופתי (יולי 2019)

מאת ד"ר אנטון ברקובסקי

בעיתונות

יולי אדלשטיין כתב על סוגיית השבת ועל מה שהיא מעוררת מבחינה חוקתית, משפטית, חברתית ותרבותית. הכותב ציטט את פינסקר והרצל, שהתבטאו בדבר יכולותיה של הציונות לאחד בין יסודות הדתיים השמרניים לאלו המודרניים וליצור קשר הדוק בין אוכלוסיות יהודיות שונות. אדלשטיין הדגיש כי גם בעבר וגם כיום "הקשר ההדוק" הינו יותר "משאלת לב מאשר מציאות ממשית", אך הביע תקווה כי הסוגיה של השבת, כמו שאר הסוגיות המעוררות מחלוקת בחברה הישראלית, תיפתר בלי ליצור קרעים בין דתיים לחילוניים.¹

בכתבתו על יהודי אתיופיה, התייחס אראל סג"ל להיסטוריה ולתרבות שלהם וכן להתמודדותם עם הקשיים בארץ בעבר וכיום. בין היתר, הכותב ציין את העובדה שבני הקהילה היו ציוניים עוד לפני הרצל, וב-1862 אלפים מבני הקהילה נספו בניסיון עליה כושל לארץ ישראל.²

בראיון עימו סיפר ד"ר גדי טאוב על "עריקתו לימין", על תפיסותיו ועל ראייתו של ישראל בזירת הפנים והחוץ. הוא הזכיר את הנושא הפלסטיני, את מאבקי השמאל הרדיקאלי, את המחלוקות שעל בסיס עדתי ודתי. בהקשר של המאבק בין חילוניים ודתיים השתמש ד"ר טאוב בדוגמתו של הרצל, ש"חיזר אחרי רבנים כי הבין שתפיסה לאומית של היהדות לא יכולה לשלול את הדת...".³

מאיר שלו ביקר את התנהגותו של שר החינוך המונע מסטיגמות דתיות, הזכיר ממצא ארכיאולוגי מעניין שהצביע על חיים נורמאליים בארץ מלפני תשעת אלפים שנים (לפני קיום דתות מודרניות), קרא להפרדה בין הדת למדינה ולהפרדה של הדת מפוליטיקה. בין היתר השתמש בציטוט של הרצל מ"אלטנוילנד" על אודות רבנים: "אנחנו נחזיק אותם בבתי הכנסת".⁴

לקראת פרסום ספרו "מתקווה למדינה" הזכיר הרב אברהם וסרמן את תכניו בכתבה שיצאה לקראת ציון 115 שנים לפטירתו של הרצל. הרב וסרמן התמקד בכתבתו על תיאור בית המקדש שהרצל חזה את בנייתו ופעילותו ב"אלטנוילנד".⁵

¹ אדלשטיין, יולי. כיכר השבת. מקור ראשון (5.7.2019), עמ' 26.

² סג"ל, אראל. שנת ביתא ישראל. ישראל היום! - השבוע (5.7.2019), עמ' 27.

³ סג"ל, איתמר. "אני מדבר שמאלנית שוטפת. שביעי (12.7.2019), עמ' 6-1.

⁴ שלו, מאיר. חדשות ונצורות. ידיעות אחרונות - המוסף שבת (19.7.2019), עמ' 27.

⁵ וסרמן, אברהם. הרצל והמקדש. עולם קטן (19.7.2019), עמ' 10.

מנחם רהט עמד על ייחודיותו של הרצל בין כל גדולי ישראל. לטענתו, הצליח הרצל יותר מרמב"ם, אנשי הכנסת הגדולה והאדמו"רים להביא לגאולת ישראל ובכך הציל את העם מכליית ההתבוללות.⁶

פרופ' אריאל פלדשטיין כתב על האתר של הרצל, על ההיסטוריה של הקמתו (הבאת עצמותיו של הרצל ארצה), ועל ההקשרים הסמליים והפוליטיים של האתר לצינונות, החברה הישראלית ולמדינת ישראל מאז תקופת בן-גוריון ועד ימינו.⁷

ד"ר עליזה לביא שמונתה ליו"ר מרכז הרצל קראה: "...לחזור וללמוד את מורשתו של הרצל ולחלץ ממנה בכלים עכשוויים דרכים לחיזוק הקשר של מגזרים בחברה לשאלות של זהות, שייכות וערבות הדדית...". עוד הדגישה שברצונה "...להחזיר להר הרצל את כל אלו ששכחו את המרכז".⁸

ב"ג'רוזלם פוסט" סקרו את האירועים הרשמיים והלא רשמיים שיוקדשו להרצל עד סוף השנה הנוכחית. ביניהם: הרצאת האספן הקנדי (שאוסף פריטים הקשורים להרצל) במרכז הרצל בירושלים והצגת "באזל בתל-אביב" לרגל ציון 70 שנה של כינון היחסים הדיפלומטיים בין שוויץ לישראל.⁹

יעקב הגואל התייחס בכתבתו לתרומתו של הרצל למפעל הציוני ולאתר הזיכרון של הרצל בירושלים, להיסטוריה שלו ולסמליו ועסק בסיפור המסתורי של הפרוכת הנעלמת, שעטפה את ארונו של הרצל בטקס קבורתו הרשמי בארץ, ובשחזורה כיום.¹⁰

ב"יתד נאמן" הופיעה כתבה מורחבת על הקיסר הגרמני ווילהלם השני ועל ביקורו בארץ ישראל ב-1898. הכותב סקר את השינויים בנוף שתועדו בעת הביקור בירושלים וסביבתה, עמד על פרטי קבלת הפנים של הקיסר ועל האירועים שאורגנו על ידי העדה היהודית וראשיה. עוד פירט את היחס של הרבנים כלפי הביקור והקיסר (שחלקם ראו בו אנטישמי ו"עמלק"), ציין את חשיבות הביקור ליחסים שנרקמו בין גרמניה לעות'מנים. שלוש שורות בלבד הוקדשו למשמעותו של הביקור בתולדות הציונות: המפגש של הרצל עם הקיסר.¹¹

ב"הארץ" פורסמה כתבה על ההיסטוריה של קפה בישראל, על כל ההקשרים הדתיים, החברתיים, הכלכליים והתרבותיים. בפתיח הכתבה צוין כי "בית הקפה הווניאי היה חלק בלתי נפרד מחזונו הציוני של הרצל...", והוא "...היה אמור להיות מעמודי התווך של התרבות שיש למסדה בארץ ישנה-חדשה".¹²

⁶ רהט, מנחם. הרצל אמר: הופכים את שלבי גאולת ישראל. *מצב הרוח* (19.7.2019), עמ' 8.

⁷ פלדשטיין, אריאל. הר הרצל: ראי לישראליות. *ישראל היום!* (23.7.2019), עמ' 29.

⁸ פתיתים: סיכום אירועי השבוע. *שביעי* (19.7.2019), עמ' 30.

⁹ Cashman, Greer, Fay. Grapevine. *The Jerusalem Post* (24.7.2019), p. 13.

¹⁰ Hagoel, Yaakov. Herzl beyond the parochet (curtain). *The Jerusalem Post* (25.7.2019), p. 11.

¹¹ פריינד, י. קיסר אנטישמי בשערי ירושלים. *יתד נאמן - יתד השבוע* (26.7.2019), עמ' 28-31.

¹² דק, מיכאל. משטן לחבר נאמן, הארץ - קפה (29.7.2019), עמ' 8.